

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัยได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๑.๑ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) ผู้วิจัยได้วิจัยเอกสาร ได้แก่ สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบหรือแบบจำลอง บริหารจัดการ 4 M การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา การนำเสนอแนวรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นโมเดลการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

๑. กลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป ดังนี้

๑. พระครูปริยัติคุณาสัย เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒.พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ,ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓.พระครูอนุรักษ์จันทคุณ วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔.พระครูวิศาลธรรมจารี เจ้าคณะตำบลฉลอง วัดเป็ก ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช

๕.พระมหาสหัส จิตสาโร,ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย) วัดเจดีย์หลวง ตำบลควนทอง อำเภอขน อม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๖.พระมหาอภิรมณ์ ชุตินิโณ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอขนอม วัดกระดังงา ตำบลขน อม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๗.พระอธิการจรัญ วิสุทโธ เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช

๘.พระพงศกร กิตติเมธี รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช

๒. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน ดังนี้

๙.นายดำเนิน มาทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๐.นางกิ่งขวัญ สุขสงวน ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๑.นายสุวรรณ ผลเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๒.นายภักดี เหมทานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมาชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๓.นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ ศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๔.นายสิทธิพร นิลพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬาภรณ์ ตำบลนาหมอ บัญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๕.นางสุภาภรณ์ คงคานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๖.นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๗.นายกำพล ทองอยู่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓. กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน ดังนี้

๑๘.นายไมตรี ฉายประทีป นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๙.ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๐.นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๑.นายไพบูลย์ พรหมดำ ศึกษาานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง

๒๒.ดร.บัญญัติ แพรกปาน หัวหน้าสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๓.ดร.พรศักดิ์ จินา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง

๒๔.ดร.วิโรจน์ พรหมสุด อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๕.รองศาสตราจารย์ สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กลุ่มที่ ๒ ผู้ให้ข้อมูลหลักการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) จำนวน ๑๒ รูป/คน ดังนี้

๑. พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ เจ้าอาวาสวัดสุทธาวาส
๒. พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร,ดร.คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
๓. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๔. พระมหาสม กลยาโณ,ดร.อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์

๕. พระมหาสหัส ฐิตสาโร,ผศ.ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

๖. พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดบางช้างนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๗. พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๘. พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๙. พระมหาประสาน อนุวตโต อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๐. ดร.พิเชฐ ทั้งโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

เชิงพุทธ

๑๑. นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๒. ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาเดียว(cross-sectional design)และใช้ข้อมูลของตัวอย่างแต่ละคน(individual) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและระบบงานวิจัย

๒. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบการวิจัย คุณลักษณะข้อมูลการกำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ การสร้างเครื่องมือ

๓. สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบของแบบสอบถามการวิจัย เพื่อการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยเลือกแบบเจาะจง

๓.๒.๒ ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช เขต ๑๒ จำนวน ๕ กลุ่ม ๙ โรงเรียน จำนวน ๘,๑๖๔ คน

๓.๓.๓ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นครศรีธรรมราช เขต ๑๒ จำนวน ๕ กลุ่ม ๙ โรงเรียน จำนวน ๓๘๑ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งสัดส่วนของ Taro Yamane เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุม ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ e = เป็นการคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดไว้ที่ ๐.๐๕

N = เป็นขนาดของประชากร

n = เป็นขนาดของตัวอย่าง

แทนค่า

$$n = \frac{8164}{1 + 8164(0.05)^2}$$

$$n = \frac{8164}{1 + 8164(0.0025)}$$

$$n = \frac{8164}{1 + 20.41}$$

$$n = \frac{8164}{21.41}$$

$$n = 381.31$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ ๓๘๑ คน

ตารางที่ ๓.๑ แสดงกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สิชลคุณาธารวิทยา	๑,๖๙๑	๗๙
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์	๑,๒๕๐	๕๘
ชะวอดเครื่องธรรมวิทยา	๒๔๖	๑๑
สระแก้วรัตนวิทย์	๔๐๖	๑๙
ปากพูน	๓๑๓	๑๕
เบญจมาชุกิต	๓,๑๙๔	๑๔๙
มัธยมศึกษาจุฬาภรณ์	๗๒๓	๓๔
ทุ่งสงสหประชาสรรค์	๑๙๖	๙
วังหินวิทยาคม	๑๔๕	๗
รวม	๘,๑๖๔	๓๘๑

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

๑) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของข้อคำถาม

๒) โครงสร้างของประเด็นเนื้อหาคำถามที่ครอบคลุมสาระสำคัญเชิงการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช และประเด็นหลักนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓) กรอบประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาหลักการและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำเสนอการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา สถานภาพครอบครัว โดยใช้แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล

ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Numerial Rating Scale)^๑ โดยกำหนดความมากมายของระดับความคิดเห็น

โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้^๒

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

^๑ธีรยุทธ พึ่งเพียร, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๐.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗.

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช (Openended Questionnaire) แบบสอบถามที่สร้างขึ้น

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินระดับคุณภาพความตรงของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถามประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและความเป็นเอกฉันท์ในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence)^๓ โดยผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC ๐.๐๕ ทุกข้อ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ IOC ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ดร.พิเชฐ ทังโต

อาจารย์ประจำหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ดร.ยุทนา ปราณีต

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ดร.บุษกร วัฒนบุตร

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของ

^๓สุวรรีย์ ศิริโกการภิมมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

งานวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try Out) ทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๗๖๑

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

๑) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

๒) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guide) กับกลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๔ คน กลุ่มนักวิชาการ ๘ จำนวน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยเลือกแบบเจาะจง

(๒) ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

(๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาร่างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑) ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น ๑๒ รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๒ รูป/คน พร้อมชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม

๒) ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ จากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) จัดเตรียมประเด็นคำถาม โครงร่าง และเอกสาร ให้เพียงพอต่อกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

๔) ประสานงานเพื่อยืนยัน วัน เวลา สถานที่ กับผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

๕) จัดเตรียมสถานที่ ทีมงาน และดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง

๖) ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละประเด็นคำถาม ตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรจากนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนประชากร ๘,๑๖๔ คน วิเคราะห์ค่านวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๕ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๑รูป แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Randomsampling) ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการนัดหมายให้ผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมส่งคืนภายใน ๓ สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา ๓๘๑ ชุด คิดเป็น ๑๐๐ %

ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนา

^๕สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงนักเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เกี่ยวข้องเพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และดำเนินการแจกและรับกลับคืนด้วยตนเอง

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ ๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ๑) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒) จัดลำดับข้อมูล ๓) จากการสัมภาษณ์ ๔) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น ๕) สรุปผลการวิจัย

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

หลังจากได้รับแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการวัดและประเมินผลสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), สำหรับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหัวข้อคำถามในแบบสอบถาม

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา (อย่างน้อย ๕ ท่าน) ให้แต่ละท่านพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

+ ๑ หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

๐ หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

– ๑ หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นแล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร^๖

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา (Subject matter specialists) อย่างน้อยสามคนแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การแปลความหมายมีดังนี้

ถ้าดัชนี IOC คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๐๕ ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนี IOC คำนวณได้ต่ำกว่า ๐.๐๕ ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุงใหม่

๒. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ (Cronbach)^๗ โดยคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวิจัยไม่ใช่เป็นระบบ 0 กับ 1 แต่ได้ค่าเป็น 5,4,3,2,1 จากมาตราส่วนประมาณค่า หรือคะแนนจากแบบทดสอบอัตนัย

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α หมายถึง สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

^๖สุวรีย์ศิริโกการภิมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

^๗Cronbach, Lee J. Essentials of psychological testing, 1971:p.160.

๓. ค่าร้อยละ (%)

$$\text{ร้อยละ (Percentage)} = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ f หมายถึง ความถี่
 N หมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

๔. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$(\bar{X}) = \frac{\sum_{i=1}^k f_i X_i}{n}$$

๕. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^k (f_i X_i^2)}{N} - (\bar{X})^2}$$

เมื่อ	i	หมายถึง	๑.๒.๓.....k
เมื่อ	S.D	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	K	หมายถึง	จำนวนกลุ่ม
	f	หมายถึง	ความถี่
	$\bar{X}$	หมายถึง	คะแนนแต่ละข้อที่ i
	N	หมายถึง	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	$\frac{\sum_{i=1}^k f_i X_i^2}{n}$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนน